KOMISIJOS SPRENDIMAS

2006 m. liepos 4 d.

Dėl Portugalijos teikiamos valstybės pagalbos Nr. C 30/2004 (ex NN 34/2004) atleidžiančios nuo juridinių asmenų pelno mokesčio, taikomo valstybinių įmonių tam tikrų vykdomų operacijų (sandorių) kapitalo prieaugiui

(pranešta dokumentu Nr. C(2006) 2950)

(Tik tekstas portugalų kalba yra autentiškas)

(Tekstas svarbus EEE)

(2006/748/EB)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 88 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

pakvietusi suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas pagal pirmiau nurodyto straipsnio nuostatas ([1]),

kadangi:

I. PROCEDŪRA

(1) Komisija, gavusi informaciją apie minėtą kapitalo prieaugiui taikomą atleidimą nuo mokesčių, kurį, kaip tvirtinama, Portugalijos valdžios institucijos suteikė kai kurioms valstybinėms įmonėms pagal Portugalijos *Estatuto dos Benefícios Fiscais* ([2]) (Atleidimo nuo mokesčių taisyklių, toliau – EBF) 25 straipsnį, 2001 m. kovo 14 d. raštu paprašė suteikti išsamią informaciją.

(2) Portugalijos valdžios institucijos atsakė 2001 m. balandžio 25 d. raštu. 2003 m. spalio 28 d. buvo išsiųstas naujas prašymas suteikti informaciją, į kurį atsakymas gautas 2004 m. sausio 30 d. Portugalijos valdžios institucijos suteikė papildomos informacijos 2004 m. rugsėjo 8 d. raštu.

(3) 2004 m. spalio 6 d. raštu ([3]) Komisija pranešė Portugalijai apie savo sprendimą pradėti EB sutarties 88 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą dėl pirmiau minėtos pagalbos. Šiuo sprendimu, paskelbtu *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ([4]), Komisija pakvietė suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas dėl šios priemonės.

(4) 2005 m. gruodžio 21 d. Komisija gavo raštą, kuriame Portugalijos valdžios institucijos pateikė savo pastabas.

(5) Ne viena suinteresuotoji šalis pastabų nepateikė.

II. DETALUS PAGALBOS SCHEMOS APRAŠYMAS

(6) Atleidimas nuo mokesčių yra nustatytas EBF 25 straipsniu „*Mais-valias no âmbito do processo de privatização*“ (Kapitalo prieaugis – privatizavimo proceso dalis), atitinkančiu pirminės 2000 m. versijos, galiojusios iki EBF pakeitimo 2001 m. liepos 3 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 198/2001, 32-C straipsnį.

(7) EBF 25 straipsnyje yra numatyta, kad siekiant nustatyti įmonių pelno mokesčiu apmokestinamąjį pelną vien tik valstybinio kapitalo bendrovių ir bendrovių, susijusių su jomis pavaldumo ryšiais, atžvilgiu, į apmokestinamąją sumą neįskaičiuojamas kapitalo prieaugis dėl privatizavimo ir restruktūrizavimo veiksmų, įvykdytų vadovaujantis Finansų ministerijos nustatytomis strateginėmis gairėmis dėl valstybės, kaip akcininko, vaidmens.

(8) Kaip nustatyta 2000 m. balandžio 4 d. Įstatymo Nr. 3-B/2000 103 straipsniu, Portugalijos Atleidimo nuo mokesčių taisyklių (EBF) 25 straipsnis įsigaliojo nuo 2000 m. sausio 1 d.

III. PAGRINDAS PRADĖTI PROCEDŪRĄ

(9) Sprendime pradėti oficialią tyrimo procedūrą nurodyta, kad EBF 25 straipsnis galėtų būti laikomas valstybės pagalbos schema pagal EB steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalį. Buvo daroma prielaida, kad minėtoji pagalba yra pagalba veiklai ir, remiantis turima informacija, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kadangi neatrodė, jog ji būtų skirta kokioms nors reikalavimus atitinkančioms investicijoms arba išlaidoms finansuoti. Be to, neatrodė, kad jai būtų priskirtinas kuris nors iš EB steigimo sutarties 87 straipsnio 2 ar 3 dalyse numatytų atleidimų nuo mokesčių. Ši priemonė veikiau buvo nepagrįsta pagalba, kuria valstybinėms bendrovėms buvo suteikta privilegijų prieš kitas su jais konkuruojančias privataus sektoriaus bendroves.

IV. PORTUGALIJOS PATEIKTOS PASTABOS

(10) 2005 m. gruodžio 21 d. Komisija gavo raštą, kuriuo Portugalija patvirtino pirminiam Komisijos vertinimui pateiktus duomenis.

([1]) OL C 256, 2005 10 15, p. 26.
([2]) Įstatyminis dekretas Nr. 215/89, 1989 m. liepos 1 d.
([3]) C(2004)2637, 2004 10 6.
([4]) Žr. 1 išnašą.

(11) Portugalijos valdžios institucijos šitaip apibendrina įmonių pelno mokesčio taikymo kapitalo prieaugiui raidą Portugalijoje:

— Nuo 1993 m. reinvestuojamam kapitalo prieaugiui buvo taikomas lengvatinis mokesčių režimas su sąlyga, kad šis prieaugis būtų įgytas iš ilgalaikio materialiojo turto arba iš kontroliuojančiųjų (holdingo) bendrovių turimų akcijų ([5]). Tokiais atvejais, reinvestavus pelną, šis nebuvo įskaičiuojamas į apmokestinamąjį pelną.

— Situacija pasikeitė nuo 2001 m. ([6]) Teigiamas kapitalo prieaugio ir kapitalo nuostolio balansas tapo apmokestinamas šitaip: jeigu pelnas reinvestuojamas jo gavimo metais, tuomet penktadalis šio pelno apmokestinamas tais pačiais metais, o likę keturi penktadaliai – lygiomis dalimis per artimiausius ketverius metus.

— Nuo 2002 m. buvo apmokestinama pusė kapitalo prieaugio, taip pat ir tada, kai šis prieaugis buvo reinvestuojamas ([7]).

— Situacija vėl pasikeitė 2003 m., kai kontroliuojančiųjų bendrovių (taip pat ir rizikos kapitalo bendrovių) kapitalo prieaugis, įgytas iš nuosavų akcijų, buvo visiškai atleistas nuo mokesčio, su sąlyga, kad šios akcijos būtų buvusios tokių bendrovių nuosavybė ne trumpiau nei vienerius metus ([8]).

(12) Portugalijos valdžios institucijos tvirtina, kad įstatymuose dėl atleidimo nuo mokesčių tebuvo numatyta viešojo sektoriaus įmonėms taikyti tas pačias kapitalo prieaugio apmokestinimo ir mokesčio neutralumo taisykles, kurios buvo taikomos privačioms restruktūrizuojamoms įmonėms nuo 1988 m. mokesčių sistemos reformos ir nuo juridinių asmenų pelno mokesčio (*Imposto sobre o Rendimento das Pessoas Colectivas* – IRC) įvedimo.

(13) Šiuo atžvilgiu Portugalijos valdžios institucijos tvirtina, kad pagal Portugalijos įstatymus dėl atleidimo nuo mokesčių reinvestuojamam kapitalo prieaugiui taikomas lengvatinis mokesčių režimas, su sąlyga, kad toks prieaugis būtų įgyjamas iš ilgalaikio materialiojo turto arba iš kontroliuojančiųjų bendrovių turimų akcijų. Tokiais atvejais, reinvestuojant pelną, kapitalo prieaugiui netaikomas pelno mokestis; tai yra Portugalijos mokesčių sistemos sudėtinė dalis.

(14) EBF 25 straipsnyje taip pat nustatyta, kad į įmonių pelno mokesčiu apmokestinamąjį pelną neįskaičiuojamas vien tik valstybinio kapitalo bendrovių ir jų kontroliuojamų bendrovių kapitalo prieaugis. Minėtu straipsniu šiems ūkio subjektams tik pritaikomas mokesčių režimas, jau taikomas kontroliuojančiųjų bendrovių reinvestuojamam kapitalo prieaugiui ir kitų privačių įmonių restruktūrizavimui. Šitaip privatizavimo, reorganizavimo arba restruktūrizavimo procesuose dalyvaujančios įmonės, kurioms taikomas minėtas atleidimas nuo mokesčio, negauna iš to jokios finansinės naudos.

(15) Portugalijos valdžios institucijos teigia, kad taikant EBF 25 straipsnį kaip tik stengtasi išvengti tokios situacijos, kai įmonių privatizavimas ir restruktūrizavimas viešajame sektoriuje priklauso nuo valstybinės kontroliuojančiosios bendrovės įsikišimo, šitaip palengvinant valstybės, kaip akcininkės, vaidmenį.

(16) Portugalijos valdžios institucijos nurodo, kad EBF 25 straipsnyje nėra jokių nuostatų, numatančių išskirtinę kapitalo prieaugio apmokestinimo sistemą, kitokią negu bendroji sistema; taikant šį straipsnį nesuteikiama jokių papildomų lengvatų pagalbą gaunančioms įmonėms, dalyvaujančioms reorganizavimo arba restruktūrizavimo procesuose.

(17) Portugalijos valdžios institucijos taip pat praneša apie ketinimą panaikinti EBF 25 straipsnį. Nuo minėto straipsnio panaikinimo dienos kiekvienam su valstybine įmone susijusiam restruktūrizavimo arba privatizavimo procesui bus taikoma Portugalijos bendroji mokesčių nuolaidų sistema, kuri taikoma privačioms įmonėms.

(18) Dėl pagalbos susigražinimo Portugalijos valdžios institucijos tvirtina, kad: a) pagal minėtą mokesčių režimą lengvatos buvo taikomos tik keturiems sandoriams ir, bet kuriuo atveju, privati įmonė galėtų pasinaudoti tokiomis pačiomis mokesčių lengvatomis, steigdama kontroliuojančiąsias bendroves bei reinvestuodama savo lėšas į finansinį turtą, ir kad b) dėl trijų iš šių keturių sandorių sprendimus priėmė *Caixa Geral de Depósitos* (CGD) Direktorių taryba, vertindama tai iš privačios perspektyvos (kontroliuojančiųjų bendrovių steigimas), nes tuo metu EBF 25 straipsnis dar nebuvo patvirtintas. Todėl Portugalijos valdžios institucijos teigia, kad pagalbos grąžinti nereikia, nes įmonėms nebuvo suteikta galimybė pasinaudoti valstybės teikiamomis finansinėmis lengvatomis.

(19) Keturi sandoriai, kuriems buvo taikomas minėtas režimas, yra šie:

— pirmasis sandoris – Portugalijos finansinės institucijos „CGD“ pavaldžiosios draudimo bendrovės *Mundial Confiança* (toliau – MC) turimos *Crédito Predial Português* (CPP) dalies (5,46 %) pardavimas *Banco Santander Central Hispano* (BSCH), įvykęs 2000 m. balandžio 5 d. MC kapitalo prieaugis siekė 9,3 mln. eurų;

— antrasis sandoris – *Banco Pinto & Sotto Mayor* (BPSM), kurią tuo metu, kai vyko šis sandoris, kontroliavo CGD, turimos *Banco Totta & Açores* (BTA) dalies

([5]) 1988 m. gruodžio 30 d. Įstatyminio dekreto Nr. 495/88 7 straipsnio 2 dalimi ir EBF 31 straipsnio 2 dalimi buvo taikomos *Código do Imposto sobre o Rendimento das Pessoas Colectivas* (Juridinių asmenų pelno mokesčio kodekso – CIRC) 44 straipsnio (dabar 45 straipsnio) nuostatos.

([6]) Įstatymas Nr. 30-G/2000, 2000 m. gruodžio 29 d.

([7]) Įstatymas Nr. 109-B/2001, 2001 m. gruodžio 27 d.

([8]) Pagal EBF 31 straipsnio 2 dalį (tai, kaip ši suformuluota 2002 m. gruodžio 30 d. įstatyme Nr. 32-B/2002, patvirtinančiame 2003 m. valstybės biudžetą), *„Kontroliuojančiųjų bendrovių ir rizikos kapitalo bendrovių kapitalo prieaugis bei nuostoliai, gauti iš ypač vertingų turimų kapitalo akcijų perdavimo, nepriklausomai nuo to, koks buvo tokio perdavimo pagrindas, neįskaičiuojami į šių bendrovių apmokestinamąjį pelną, su sąlyga, kad šios kapitalo akcijos būtų buvusios minėtų bendrovių nuosavybė ne trumpiau nei vienerius metus. Taip pat į bendrovių apmokestinamąjį pelną neįskaičiuojamos finansinės išlaidos, patirtos įsigyjant tokių akcijų“*.

(94,38 %) ir CPP dalies (7,09 %) pardavimas BSCH, įvykęs 2000 m. balandžio 7 d. BPSM kapitalo prieaugis buvo įvertintas 310 mln. eurų;

— trečiasis sandoris – tai MC ir BCP pasikeitimas akcijomis. 2000 m. birželio 19 d. MC pardavė savo turimą BPSM dalį (53,05 %) BCP, mainais gaudama apie 10 % BCP kapitalo. MC kapitalo prieaugis buvo 1 566,4 mln. eurų;

— ketvirtasis (paskutinysis) sandoris, vykęs 2000-2003 m., yra susijęs su CGD kapitalo prieaugiu, įgytu pardavus turimą Brazilijos ITAÚ, S.A. banko akcijų dalį. CGD kapitalo prieaugis buvo 357,4 mln. eurų.

(20) Dėl pirmųjų trijų sandorių buvo susitarta „Grupo Champalimaud" ir BSCH pasirašytomis sutartimis. Šiuo tikslu CGD ir BSCH 1999 m. lapkričio 11 d. pasirašė sutartį, kurioje buvo numatyta, kad:

— BSCH perka António Champalimaud turimas „Grupo Champalimaud" akcijas ir nedelsdama jas parduoda CGD;

— BTA ir CPP akcijos parduodamos BSCH.

(21) „Grupo Champalimaud" restruktūrizavimo tikslas buvo atskirti bankininkystės ir draudimo veiklos sritis, siekiant pagerinti Portugalijos priežiūros institucijų (*Banco de Portugal* ir *Instituto de Seguros de Portugal*) veiksmingumą.

(22) Ketvirtuoju iš minėtų atvejų buvo nuspręsta parduoti akcijas dėl naujo CGD ir *Unibanco – União de Bancos Brasileiros, S.A.* susitarimo.

(23) Aptariamos priemonės tikslas – užtikrinti privatizavimo ir restruktūrizavimo procesų, kuriuose dalyvauja vien tik valstybinio kapitalo bendrovės bei jų kontroliuojamos bendrovės, fiskalinį neutralumą.

(24) 2000 m. spalio 18 d. ir 2000 m. kovo 31 d. Portugalijos valdžios institucijos, kaip CGD akcininkės, Finansų ministrui pateikė raštus, kuriais buvo leista vykdyti pirmiau minėtus sandorius, remiantis strateginėmis kryptimis.

V. PAGALBOS VERTINIMAS

V.1. Priemonės pripažinimas valstybės pagalba

(25) Komisija patvirtina savo poziciją dėl sprendimo pradėti oficialią procedūrą, kuria priemonė būtų pripažinta valstybės pagalba. EBF 25 straipsnis, pagal kurį valstybinių įmonių kapitalo prieaugiui, įgytam dėl įmonių privatizavimo ar restruktūrizavimo, netaikomas įmonių pelno mokestis, yra valstybės pagalbos schema.

(26) Teisingumo Teismas daugelį kartų pakartojo savo nuomonę, kad priemonės, leidžiančios valstybės institucijoms suteikti kai kurioms įmonėms atleidimą nuo mokesčių, kuris, nors ir nėra susijęs su valstybės išteklių perdavimu, suteikia tokioms įmonėms finansinį pranašumą prieš kitus mokesčių mokėtojus, yra valstybės pagalba pagal EB sutarties 87 straipsnio 1 dalį ([9]).

Valstybės ištekliai

(27) Pagal EBF 25 straipsnyje nustatytą priemonę naudojami valstybės ištekliai, kadangi nesurenkamas įmonių pelno mokestis, kuris paprastai turėtų atitekti valstybei. Sprendimas atsisakyti šių pajamų yra vienas iš valstybės išteklių naudojimo kriterijų.

Pasirinktinai suteikiamas pranašumas

(28) Palyginti su įprastiniu Portugalijoje kapitalo prieaugiui taikomu mokesčių režimu, EBF 25 straipsnio nuostatomis suteikiamas pranašumas pagalbos gavėjui.

(29) Būtina atsižvelgti į įprastinį mokesčių režimą kaip į režimą, taikytiną ūkio subjektams nepriklausomai nuo jų nuosavybės rūšies (valstybiniai ar privatūs subjektai) nei nuo jų pobūdžio (kontroliuojančiosios bendrovės ar kitokie ūkio subjektai).

(30) Įprastinis mokesčių režimas nėra išimtinai kontroliuojančiosioms bendrovėms taikomas režimas, nes EBF 25 straipsnyje minimuose sandoriuose (restruktūrizavimo procesuose) gali dalyvauti ir kontroliuojančiosios, ir kitokios bendrovės.

(31) Nuo 1993 m. Portugalijoje kontroliuojančiųjų bendrovių kapitalo prieaugiui buvo taikomas lengvatinis mokesčių režimas. Vis dėlto tuo metu, kai vyko pirmiau minėti sandoriai, šis lengvatinis režimas galėjo būti taikomas tik su ta sąlyga, kad gautos pajamos būtų reinvestuojamos. Tai reiškia, kad net palyginti su kontroliuojančiosioms bendrovėms taikomu režimu (kuris nebuvo įprastinis Portugalijos mokesčių režimas), pranašumas pagal šią priemonę buvo suteikiamas tik valstybinio kapitalo bendrovėms ir šių kontroliuojamoms bendrovėms.

(32) Dėl atleidimo nuo kapitalo prieaugiui taikomo mokesčio valstybinės bendrovės, kurioms skiriama ši lengvata, yra palankesnėje padėtyje negu kitos tuose pačiuose ūkio sektoriuose veikiančios bendrovės, kadangi šios valstybinės įmonės savo verslui gautų didesnius grynųjų pinigų srautus. Kad ir koks būtų tokios priemonės tikslas, valstybės pagalbos buvimas nustatomas atsižvelgiant į jos poveikį, o ne į tikslus.

(33) Pranašumas suteikiamas tik kai kurioms įmonėms, t. y., vien tik valstybinio kapitalo bendrovėms ir jų kontroliuojamoms bendrovėms, kurios privatizuojamos ar reorganizuojamos

([9]) Byla C-6/97, Italijos Respublika prieš Komisiją, 1999 m. rink., p. I-2981, 16 punktas.

vykdant valstybės politikos tikslus. Visoms kitoms įmonėms, įskaitant privačias įmones, konkuruojančias su pagalbą gaunančiomis valstybinio kapitalo įmonėmis, šis pranašumas nesuteikiamas. Komisijos pranešime dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo su tiesioginiu verslo apmokestinimu susijusioms priemonėms ([10]) primenama, kad, pavyzdžiui, tais atvejais, kada kai kurios valstybinės įmonės yra atleistos nuo įmonių pelno mokesčio, tokios taisyklės, suteikiančios palankesnes sąlygas įmonėms, turinčioms valstybinių įmonių statusą ir užsiimančioms ūkine veikla, gali būti laikomos valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 92 straipsnyje.

(34) EBF 25 straipsnio mokesčių nuostatos yra *de jure* pasirinktinai taikomos, kadangi jos skirtos tik kai kurioms įmonėms (t. y. valstybinėms ar šių kontroliuojamoms bendrovėms). Be to, sprendžiant iš Portugalijos valdžios institucijų pateiktų duomenų, priemonė buvo *de facto* taikoma išimtinai bankininkystės ar draudimo sektorių valstybinėms bendrovėms arba šių kontroliuojamoms bendrovėms.

(35) Portugalijos valdžios institucijos neigia šios priemonės atrankinį pobūdį ir tvirtina, jog ji skirta viešojo sektoriaus subjektams, kaip įmonių kategorijai, todėl ji yra bendroji priemonė. Tačiau Komisija nesutinka su šiuo argumentu dėl toliau išvardytų priežasčių.

(36) Visų pirma, mokesčių sistemoje negali būti tokios sąvokos kaip „viešojo sektoriaus įmonė“, kadangi įmonės, potencialiai galinčios naudotis EBF 25 straipsnio suteikiamu pranašumu, iš esmės gali dalyvauti daugybėje įvairių rinkų.

(37) Antra, ši priemonė visiškai nėra susijusi su jokiais ypatingais valstybinių įmonių aspektais, kuriais šios skirtųsi nuo privačių įmonių. Privačios įmonės ir Portugalijoje turinčios filialus kitų šalių valstybinės įmonės taip pat gali dalyvauti reorganizavimo programose. Be to, jų akcininkai gali nuspręsti įmonę parduoti, tačiau jiems dėl to nebūtų suteikiamos mokesčių nuolaidos pagal šį mokesčių režimą.

(38) Ir, trečia, ši priemonė taikoma tik vienai valstybinių įmonių sektoriaus daliai, t. y. privatizuojamoms ar reorganizuojamoms įmonėms, kai šias operacijas yra patvirtinęs finansų ministras. Pagal šią priemonę netgi pačios valstybinio sektoriaus įmonės nėra vienodai vertinamos, dar ir dėl to, jog kompetentinga institucija gali veikti savo nuožiūra, spręsdama, ar suteikti pagalbą, ar ne.

(39) Todėl Komisija daro išvadą, kad EBF 25 straipsniu vienoms įmonėms suteikiamas pranašumas prieš kitas. Tokia įmonių atranka pagal šią priemonę nėra pateisinama nei Portugalijos mokesčių sistemos pobūdžio, nei jos ekonomiškumo atžvilgiu.

Poveikis prekybai ir konkurencijos iškraipymas

(40) Suteikiant privatizuojamoms ar reorganizuojamoms valstybinėms įmonėms kapitalo prieaugio apmokestinimo nuolaidą, EBF 25 straipsniu joms suteikiama pranašumo ir sustiprinamos jų pozicijos kitų įmonių atžvilgiu. Vertindama šią priemonę, Komisija neprivalo nustatyti, ar pagalba iš tikrųjų daro poveikį valstybių narių prekybai ir ar iš tikrųjų iškraipoma konkurencija – pakanka ištirti, ar minėta pagalba gali daryti įtakos prekybai bei iškraipyti konkurenciją ([11]). Tais atvejais, kai valstybės narės teikiama pagalba sustiprina įmonės padėtį kitų Bendrijos vidaus prekyboje konkuruojančių įmonių atžvilgiu, reikia manyti, kad minėtoji pagalba daro įtakos tokioms įmonėms ([12]).

(41) Be to, visi įvardyti paramos pagal šį režimą gavėjai veikia bankininkystės ir draudimo sektoriuose, kurie jau daugelį metų yra atviri konkurencijai. Laipsniškas liberalizavimas padidino konkurenciją, kuri taip pat buvo EB sutartyje numatyto laisvo kapitalo judėjimo rezultatas.

(42) Poveikis valstybės narių tarpusavio prekybai ir pagalbos poveikis, pasireiškiantis kaip konkurencijos iškraipymas, ypač jaučiamas šiuose veiklos sektoriuose ([13]).

(43) Todėl pagalbos schema gali daryti poveikį prekybai ir iškraipyti konkurenciją.

Išvada

(44) Remiantis pirmiau minėtomis aplinkybėmis, galima daryti išvadą, kad EBF 25 straipsniu nustatytas išskirtinis režimas, atleidžiantis nuo įmonių pelno mokesčio, taikomo valstybinių bendrovių kapitalo prieaugiui, gautam iš privatizavimo ir restruktūrizavimo operacijų, yra valstybės pagalbos schema pagal EB sutarties 87 straipsnio 1 dalį.

V.2. **Schemos pripažinimas neteisėta pagalba**

(45) Portugalija taikė šią pagalbos schemą apie tai nepranešusi. Todėl, taikydama EBF 25 straipsnį, Portugalija pažeidė Sutarties 88 straipsnio 3 dalies nuostatą.

([10]) OL C 384, 1998 12 10, p. 3.

([11]) Žr., pvz., Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-372/97 *Italija prieš Komisiją* (2004 m. rink. p. I - 3679, 44 punktas).

([12]) Byla 730/79, *Philip Morris Holland prieš Komisiją* (1980 m. rink. p. 2671, 11 punktas).

([13]) Dėl poveikio prekybai ir konkurencijos iškraipymo bankininkystės sektoriuje žr. ypač Teisingumo Teismo 2005 m. gruodžio 15 d. sprendimą byloje C-222/04 *Fondazione bancarie*, 139 punktą ir kt., bei minėtą teismų praktiką.

V.3. **Neteisėtos pagalbos schemos suderinamumas su EB sutartimi**

(46) Minėta pagalba yra nesuderinama su 87 straipsnio 2 dalimi. Tai nėra socialinio pobūdžio pagalba individualiems vartotojams, taip pat ji nėra skirta gaivalinių nelaimių ar kitų ypatingų įvykių padarytai žalai atitaisyti, nei skirta tam tikrų Vokietijos Federacinės Respublikos regionų, patyrusių žalą dėl Vokietijos padalijimo, ekonomikai.

(47) Pagalba vienodai taikoma visoje šalies teritorijoje, todėl ji negali būti laikoma suderinama su 87 straipsnio 3 dalies a arba c punktais, kuriuose numatoma tam tikrų regionų ekonominė plėtra.

(48) Komisija mano, kad minėta pagalba veiklai negali būti laikoma pagalba, skirta tam tikrų ekonominės veiklos rūšių plėtrai skatinti, pagal 87 straipsnio 3 dalies c punktą, būtent todėl, kad pagal minėtą nuostatą pagalba taikoma, „jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui“. Komisijos nuomone, šiuo atveju minėta sąlyga netenkinama. Ši pagalba netenkina kai kurių sąlygų, nustatytų Bendrijos gairėse dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti ([14]), galiojusiose tuo metu, kai buvo teikiama pagalba. Ji nėra skirta jokiam kitam bendro intereso horizontaliajam tikslui. Ir, galiausiai, dėl jos riboto taikymo finansų sektoriuje vertinimo išvados nesikeičia, kadangi poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai ir tokios pagalbos poveikis veiklai, susijęs su konkurencijos iškraipymu, šiame sektoriuje yra ypač juntamas.

(49) Ši pagalba taip pat yra nesuderinama su 87 straipsnio 3 dalies d punktu (pagalba, skirta kultūrai remti ir paveldui išsaugoti) bei su e punktu (kitos pagalbos rūšys, kurios gali būti nurodytos Tarybos sprendimuose). Portugalija niekuomet nesirėmė kuria nors iš šių leidžiančių nukrypti nuostatų.

(50) Ši pagalba taip pat yra nesuderinama su 87 straipsnio 3 dalies b punktu. Ji negali būti laikoma pagalba, „skirta bendriems Europos interesams svarbių projektų vykdymui skatinti“, kadangi ji teikiama vienos valstybės narės valstybinėms įmonėms, o ne visai Bendrijai, ir neskatina konkretaus, tikslaus ir tinkamai apibrėžto projekto įgyvendinimo; taip pat ji nėra skirta „valstybės narės ekonomikos dideliems sutrikimams atitaisyti“, nes neatrodo, kad be šios pagalbos Portugalijos ekonomika galėtų patirti didelių sutrikimų.

(51) Bet kuriuo atveju, išskyrus labai bendro pobūdžio pareiškimus, Portugalija tiksliai nesirėmė nei viena iš EB sutarties leidžiančių nukrypti nuostatų.

([14]) Bendrijos gairės dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL C 288, 1999 10 9, p. 2).

VI. **SUSIGRĄŽINIMAS**

(52) Pagal Tarybos reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnio 1 dalį, jeigu esant neteisėtai pagalbai priimami neigiami sprendimai, Komisija nusprendžia, kad suinteresuotoji valstybė narė turi imtis visų priemonių, kurios būtinos, kad pagalba būtų išieškota iš gavėjo. Tačiau Komisija nereikalauja išieškoti pagalbos, jeigu tai prieštarautų bendrajam Bendrijos teisės principui.

(53) Komisija mano, kad šiuo atveju joks bendrasis Bendrijos teisės principas neprieštarauja tam, kad pagalba būtų susigrąžinta.

(54) Portugalijos valdžios institucijos tvirtina, kad keturiems sandoriams, kuriems buvo taikomas minėtas režimas, bet kuriuo atveju mokestis būtų buvęs netaikomas pagal Portugalijos kontroliuojančiosioms bendrovėms taikomą mokesčių režimą. Be to, trys iš keturių sandorių jau buvo patvirtinti pagal ankstesnįjį režimą, kadangi tuo metu EBF 25 straipsnis dar nebuvo patvirtintas. Todėl Portugalijos valdžios institucijos ir toliau tvirtina, kad suteiktos pagalbos grąžinti nereikia.

(55) Remiantis Teisingumo Teismo praktika ([15]) ir Komisijos pranešimu dėl tiesioginio verslo apmokestinimo ([16]), siekiant nustatyti, ar yra alternatyvus mokesčių režimas, kuris, nesant neteisėtos pagalbos ir pagal nacionalines taisykles, suderinamas su Bendrijos teise, suteiktų analogišką pranašumą minimoms įmonėms, *status quo ante* atkūrimas turi būti vertinamas būtent grąžinimo etape.

(56) Grąžintina suma, reikalinga ankstesniajai padėčiai atkurti, yra lygi skirtumui tarp: i) visos valstybinėms įmonėms arba jų kontroliuojamoms įmonėms pagal EBF 25 straipsnį suteiktos diskontuotos nuolaidos, ir ii) „įprastinio“ mokesčių režimo, kuris būtų buvęs taikomas, jei minėtos operacijos būtų buvusios įvykdytos netaikant šios pagalbos priemonės. Iš tikrųjų, *Unicredito* byloje ([17]) Teisingumo Teismas nurodė, kad grąžintina suma negali būti nustatoma atsižvelgiant į skirtingas operacijas, kurias būtų įgyvendinusios įmonės, jeigu jos nebūtų pasirinkusios operacijos, kuriai buvo teikiama pagalba. Tokiomis aplinkybėmis Komisija neprivalo atsižvelgti į numanomas alternatyvas, kurias būtų galėję pasirinkti atitinkami ūkio subjektai, pvz., galimybę kitaip susisteminti operacijas.

(57) Šitaip, siekiant įvertinti padėtį, kuri būtų susidariusi, jei minėtos operacijos būtų buvusios atliktos netaikant mokesčio nuolaidos, būtina išanalizuoti kiekvieną sandorį, kuriam buvo taikomas EBF 25 straipsnis. Šiuo atveju tokia

([15]) Byla C-148/04 *Unicredito Italiano SpA*.

([16]) Komisijos pranešimas dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo su tiesioginiu verslo apmokestinimu susijusioms priemonėms (OL C 384, 1998 12 10, p. 3).

([17]) Žr. 113–119 punktus.

analizė gali būti atliekama remiantis Portugalijos valdžios institucijų pateikta informacija, nepažeidžiant nuostatos pakartotinai įvertinti kiekvieną sandorį remiantis bet kokia gauta papildoma informacija.

Du pirmieji sandoriai

(58) Pirmasis sandoris yra susijęs su MC turimos CPP dalies pardavimu BSCH 2000 m. balandžio 5 d. Antrasis sandoris yra susijęs su BPSM, kurią kontroliavo CDG, turimos BTA dalies, taip pat CPP dalies pardavimu BSCH 2000 m. balandžio 7 d.

(59) Kadangi, vykstant minėtiems sandoriams, EBF 25 straipsnis dar nebuvo paskelbtas, abu sandoriai buvo CGD administracijos suderinti ir patvirtinti pagal kontroliuojančiosioms bendrovėms tuo metu taikytus mokesčių įstatymus. Šiuo požiūriu kontroliuojančiųjų bendrovių steigimas, vėlesnis akcijų pardavimas ar pasikeitimas akcijomis būtų buvęs neapmokestintas pagal Portugalijos įprastinį mokesčių režimą. Portugalija Komisijai perdavė visus svarbius susijusius dokumentus.

(60) Iš tikrųjų, rengiantis minėtiems sandoriams, ūkio subjektų pasirinkimas nebuvo atsitiktinis, tačiau sprendimai jau buvo minėtų grupių direktorių tarybos suderinti ir patvirtinti. Be to, buvo atsižvelgta į sandoriams įvykdyti būtinas sąlygas pagal bendruosius kontroliuojančiosioms bendrovėms taikytus mokesčių įstatymus. Portugalijos valdžios institucijos patvirtino, jog tokiems sandoriams nebūtina gauti išankstinio mokesčių administracijos sutikimo.

(61) Todėl Komisija mano, kad abiem minėtais atvejais suteiktos paramos grąžinti nereikia. Pagal EBF 25 straipsnį minėtiems sandoriams nebuvo suteikta jokios nuolaidos: net jei šis straipsnis nebūtų buvęs taikomas, MC ir BPSM būtų buvę atleistos nuo mokesčio taikant kontroliuojančiųjų bendrovių atleidimo nuo mokesčio režimą, remiantis atliekamos operacijos pobūdžiu. Tai būtų buvę atliekama pagal įprastinį mokesčių režimą, suderintą su šalies vidaus taisyklėmis.

Trečiasis sandoris

(62) Kaip buvo paaiškinta pirmiau, trečiasis sandoris – tai MC ir BCP pasikeitimas akcijomis.

(63) Šitaip MC kapitalo prieaugiui, įgytam iškeitus BPSM akcijas, sudariusias daugiau nei pusę akcijų paketo, į akcijas, sudariusias maždaug 10 % BCP įstatinio kapitalo, turėtų būti taikomas „ypatingasis režimas, taikomas įmonių jungimui, skaidymui, turto perleidimui ir keitimuisi akcijomis“, numatytas CIRC 67–72 straipsniuose. Šiais straipsniais įgyvendinama Direktyva 90/434/EEB ([18]), kurioje valstybėms narėms nenumatoma jokių kitų galimybių, kaip tik atleisti tokią operaciją nuo mokesčių.

(64) Yra žinoma, kad Portugalijos finansų ministras 2000 m. lapkričio 14 d. įsakymu nusprendė šiam sandoriui taikyti EBF 25 straipsnį. Vis dėlto šiuo atveju EBF 25 straipsnio taikymas nesuteikė jokios nuolaidos, kadangi atleidimas nuo mokesčio, nustatytas Bendrijos direktyva ir perkeltas į nacionalinę teisę CIRC 71 straipsnio 1 dalimi, yra įprastinis mokesčių režimas, kuris, neteikiant neteisėtos pagalbos ir pagal šalies įstatymus, suderintus su Bendrijos teise, būtų buvęs taikomas iš tiesų atliktai operacijai. Todėl šiuo atveju paramos taip pat grąžinti nereikia.

Ketvirtasis sandoris

(65) Ketvirtasis (paskutinysis) sandoris, vykęs 2000 m. ir 2003 m., yra susijęs su kapitalo prieaugiu, įgytu pardavus CGD turimas dalis Brazilijos banke ITAÚ, S.A. Priešingai negu kiti trys sandoriai, pastarasis yra nesusijęs su „Grupo Champalimaud“ ir BSCH tarpusavio susitarimais.

(66) Tikrasis pardavimas įvyko 2000–2003 m., keliais paeiliui įvykdytais sandoriais. Nors Portugalijos valdžios institucijos tvirtina, kad šis sandoris galėjo įvykti per kontroliuojančiąją bendrovę, tačiau iš tikrųjų toks jo vykdymo būdas, siekiant, kad būtų taikomas palankesnis negu įprastinis mokesčių režimas, nebuvo tinkamai apgalvotas. Todėl, atsižvelgdama į *Unicredito* bylą, Komisija mano, kad šiuo konkrečiu atveju kontroliuojančiųjų bendrovių atleidimas nuo mokesčio reikštų, kad praeities įvykiai atkuriami remiantis hipotetiniais elementais. Portugalijos valdžios institucijos nesuteikė pakankamai išsamių įrodymų dėl atskirų minėtos operacijos etapų, kuriais remiantis būtų buvę galima pasinaudoti mokesčio neutralumu, netgi tuo atveju, jei EBF 25 straipsnis nebūtų buvęs taikomas.

(67) Taigi, Portugalijos valdžios institucijos šiame etape neįrodė, kad suma, apskaičiuotina taikant faktinį mokesčių tarifą realiai įgytam kapitalo prieaugiui (357,4 mln. EUR), įskaitant ir palūkanas, neturi būti sugrąžinta.

VII. **IŠVADA**

(68) Komisija mano, jog taikydama EBF 25 straipsnį Portugalija nusižengė Sutarties 88 straipsnio 3 dalies nuostatai. Ši

([18]) 1990 m. liepos 23 d. Tarybos direktyva 90/434/EEB dėl bendros mokesčių sistemos, taikomos įvairių valstybių narių įmonių jungimui, skaidymui, turto perleidimui ir keitimuisi akcijomis (OL L 225, 1990 8 20, p. 1). 8 straipsnio 1 dalyje rašoma, jog „*jungimosi, skaidymo arba keitimosi akcijomis metu gaunančiosios arba įgyjančiosios įmonės kapitalui atstovaujančių vertybinių popierių paskirstymas perleidžiančiosios arba įgytosios įmonės akcininkui mainais už pastarosios įmonės kapitalui atstovaujančius vertybinius popierius, savaime nesukelia tokio akcininko pajamų, pelno arba turto vertės padidėjimo pajamų apmokestinimo*“.

pagalbos schema yra nesuderinama su bendrąja rinka ir turi būti panaikinta, vykdant Portugalijos valdžios institucijų prisiimtus įsipareigojimus.

(69) Šis sprendimas yra susijęs su pačia pagalbos schema ir privalo būti vykdomas nedelsiant, įskaitant ir pagal šią schemą suteiktos pagalbos grąžinimą. Vis dėlto jį įgyvendinant neatmetama galimybė, kad atskirais atvejais visa arba dalis suteiktos pagalbos gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka.

(70) Portugalijos valdžios institucijos įrodė, kad pagal pirmuosius tris sandorius suteiktos pagalbos grąžinti nereikia. Todėl, atsižvelgiant į Portugalijos valdžios institucijų suteiktą informaciją ir neatmetant galimybės pakartotinai įvertinti atitinkamą sandorį, jei bus gauta papildomos informacijos, turi būti grąžinama tik ta pagalba, kuri yra susijusi su kapitalo prieaugiu, įgytu pardavus CGD dalį Brazilijos banke ITAÚ, SA,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Valstybės pagalbos schema, Portugalijos įgyvendinta pagal EBF 25 straipsnį, yra nesuderinama su bendrąja rinka.

2 straipsnis

Portugalija privalo panaikinti pirmajame straipsnyje nurodytą pagalbos schemą.

3 straipsnis

1. Portugalija privalo imtis visų reikiamų priemonių, kad susigrąžintų iš pagalbos gavėjų 1 straipsnyje nurodytą pagalbą, kuri buvo jiems neteisėtai suteikta.

2. Šis grąžinimas turi būti atliktas nedelsiant ir pagal nacionalinės teisės procedūras, jei šios netrukdo nedelsiant ir veiksmingai įvykdyti šį sprendimą.

3. Į grąžintinas sumas įskaičiuojamos palūkanos už laikotarpį nuo tos dienos, kai pagalbos gavėjas pradėjo naudotis šia pagalba, iki jos faktinio sugrąžinimo.

4. Palūkanos skaičiuojamos pagal 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles, V skyriaus nuostatas.

4 straipsnis

Per du mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos Portugalija praneša Komisijai, kokių priemonių ji ėmėsi šiam sprendimui įvykdyti. Ji turi pateikti šią informaciją naudodamasi šio sprendimo I priede pateiktu klausimynu.

5 straipsnis

Šis sprendimas yra skirtas Portugalijos Respublikai.

Priimta Briuselyje, 2006 m. liepos 4 d.

Komisijos vardu

Neelie KROES

Komisijos narė